

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Hirdetéseket felvesz helyben a kiadóhivatal.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz-Somlyó, az ev. ref. pári háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is ezimzendők.

Hirdetések jutányos árbán. Bélyegdíj 30 kr.

A király a nemzethez.

Legfelsőbb közirat.

Kedves Tisza!

Valódi szükségét érzi szívem, mér a legfájdalmasabb gyász napjaiban közvetlenül szeretett népeimhez fordulni, hogy a megható ragaszkodás és kegyeletteljes hűség számtalan jeleiért, mindnyájunk leghensőbb és kifogyhatatlan köszönetemet kifejezzem. E végből mellélve küldöm ebbeli nyilatkozásomat, melynek magyar koronám összes országaimban való megfelelő kihirdetésére Önt ezennel utasítom.

Kelt Bécsben, 1889. évi február hó 5-én.

Ferencz József, s. k.

Tisza Kálmán, s. k.

Népeimhez!

A legsúlyosabb csapás, mely atyai szívemet érte, drága egyetlen fiamnak pótolhatatlan elvesztése, Engem, Házzammal és hű népeimmel a legmélyebb gyászba borított.

Bensőmben megrendülve, alázatossággal hajlok meg az Isteni gondviselés ki nem fürkészhető határozata előtt s népeimmel Mindenhathoz könyörgök: Adjon erőt, hogy uralkodói kötelemimnek lelkiismeretes teljesítésében ne lankadjak, hanem követve ugyanazt az irányt, melynek változatlan megtartása ezennel is a jövőre biztosítva van, a közjó s a béke áldásainak megőrzésére irányzott folytonos törekvésben bátran és bizalomteljesen kitartsak.

Vigaszt nyújtott azon tudat, hogy a legkeserűbb lelki fájdalom e napjaiban népeimnek mindenkor tapasztalt szívélyes részvéte környez s hogy minden oldalról, minden körből, közelből és távolból, városból és faluról, e részvét-

nek oly sokféle és oly annyira megható nyilatkozásait viszem.

Benső elismeréssel érzem, hogy a kölcsönös szeretet és hűségnek az a köteléke, mely Engemet és Házzamat Monarchiám minden népével összeköt, a megpróbáltatás ily nehéz óráiban csak még inkább megerősödik és megszilárdul s ezért szükségét érzem annak, hogy részemről s a Császárné és Királyné, forrón szeretett Hitvesem részéről, valamint mélyen sujtott menyem nevében is a gyászunkon való szeretetteljes részvételnek mindezen nyilvánulásait szívem mélyéből megköszönjem.

E mélyen érzett köszönettel hű népeimmel egyetemben fohászokodom az Isten kegyelmes segédleért, a további együttműködéshez egyestül erővel a haza üdvére.

Kelt Bécsben, 1889. évi február hó 5-én.

Ferencz József, s. k.

Nagy a király atyai szívének fájdalma a változatlanul megtörténtek felett; az atya szívét érte legelsőbbben a csapás, majd a család fiját és azután a koronát viselő királyt.

Az atya szíve meghasadni készült bánatában, a család feje a történetek sulya alatt roskadohan van: de a király azt mondja, hogy nem a magadé vagy egyedül, hanem népeidé is.

Mig a közönséges embernek szabad össze-rokadni, neki nem, neki a sors csapásai alatt is emelten kell hordania fejét, mert népeinek sorsa ugy kívánja és emelten is hordja fejét, kimondván azt, hogy „követve ugyanazt az irányt, melynek változatlan megtartása ezennel is a jövőre biztosítva van, a közjó, béke áldásainak megőrzésére irányzott folytonos törekvésben bátran, bizalomteljesen kitartok.”

Tehát népei feltétlenül bízhatnak erejében, elhatározottságában.

Az a borongós felhő csak az ő homlokát veszi körül; a fájdalom érltktetései csak az ő szívébe hatnak, míg népeit a béke napsugarainak szelid fényével veszi körül.

Jól esik atyai szívének, hogy gyermeke halála köz-, általános részvétet ébresztett népei között; kiolvashatja ebből, hogy szeretet környezi mindenfelől; a valóban jól kiérdemelt szeretet, a mi csak azokat környezheti, kik népeik javát szívükön hordva, ugy a szerencse perceiben, mint a fájdalom sujtó csapásai alatt népeik javát előmozdítani ismerik szent kötelességüknek.

A népet és uralkodóját a szeretet szent köteléke fűzi össze.

A legalkotmányosabb király a részvétnyilatkozatok által csak még inkább megerősödve, megszilárdulva látja azt és ezért mint a család feje, népeinek tudomására hozza, hogy ugy a saját maga, mint hitvese és a trónörökös özvegye nevében szíve mélyéből megköszöni s ezzel népeit még hatalmasabban esatolja magához.

Es a midőn e nagy gyász, a rettenetes megpróbáltatás e napjaiban népeikhez szól, köszönetet mond részvételükért, felhívja őket arra, hogy fogjanak a munkához és Isten segédelmével együttesen, összeható erővel működjenek a haza üdvére.

Soha fenségsőbb példa nem állott a népek előtt a kötelességtudásról; soha magasabb szavak nem hangzottak a királyi ajkáról, mint a mikor a lesujtott apa fölülemelkedik, kiegyenesedik egész magasságában és azt mondja a sötét koporsót környező bánatos közönségnek „A haza üdvé, a közjó, a népek érdekei

TÁRCZA.

A gyászoló király.

Magyarország királyának, I. Ferenc Józsefnek öszülő fejére sötét bánat ereszkedett. Sok nehéz csapás érte már e nemes főt. A sors, mintha próbára tette volna, hogy mennyi bánatot viselhet egy király: nehéz, sötét napok emésztő gondját, bánatát nem egyszer zudította rá.

Mikor trónra lépett: vihar tombolt körülötte. Leletlen, rossz, reakcionárius tanácsosok meghasonlást idéztek elő a trón és a leghűségesebb, leglovagiasabb nemzet: a magyar között. Véres napok, sötét események keseríték az ifju fejedelem szívét.

Mikor a vihar elmúlt: temetővé, börtönné lett az uralkodó legvirágzóbb országa. És ahányszor az ifju Cézár Magyarország felé tekintett: érző nemes, lelkét bizonyára bánathá ejtette az a siri némaság, melybe az a nemzet temetkezett, a mely Mária Terézia trónját a lelkesedés mennydörgésével övezte s villámokat szórt szét a Habsburgtrón ellenségeinek fejére.

Később kisütött a láthatáron a jobb idők napja.

A börtönfalak leomlottak. A szabadá lett nemzet kezeiről lehulltak a láncok. A börtönöröket elnyelte a feledés homálya. Király és nemzet szólott egymással, megértette egymást s kibékülve borult egymás karjaiba. A mit egymás ellen tettek: megbocsátották. Szeretettel, jóssággal, odaadással igyekeztek beheggeszteni a sebeket, amiket a félreértés okozta harcban egymáson ütöttek.

Azóta Ferenc József a legszeretettebb király;

közte és népe között oly benső a kapocs, amilyenre nincs példa Európában.

De azok a benyomások, amik uralkodása első éveit oly gyászosakká tették, ugy reá, mint nemzetünkre is: azok a benyomások nyomokat hagytak ez érzékeny, királyi lélekben s bizonyos nemes melancholia bus árnyát vetették a koronás fő homlokára... Ferencz József korán kezdett öszülni, mert korán ismerkedett meg az uralkodás legsúlyosabb legkeserűbb gondoljaival...

Aztán jött a csapások egész sora. Vesztett csaták, vesztett koronák, sötétnél sötétebb napok, nehéznél-nehezebb megpróbáltatások... A dél felől támadó viharok áldozata lett a lombard velencei korona... Az északi vihar elől Németországot volt kénytelen elhagyni a sorsüldözött fejedelem. Ez az utóbbi oly erős volt, hogy a császári trón maga is minden eresztékében recsegett, ropogott s Európa leghatalmasabb monarchiájáról azt hitték, hogy véget ért előtt áll.

A lesujtott uralkodó látta, hogy minden elhagyta: a hadi szerencse, a német rokon uralkodók hűsége, az udvaroknak különben is kétes barátsága, látta, hogy hadvezéreiben csatlakozott, hogy katonáinak szuronyai gyöngé támaszai ingadozó trónjának: szabaddá tett népei karjai közé menekült. A népek tárt karokkal fogadták uralkodójukat. Magyarország a sok csapástól sujtott uralkodói fejére rátette akkor az ezeréves koronát s mióta e szent jelvény illette Ferencz József homlokát, azóta újabb, nehéz csapás nem is érte fejét. Mintha a hatalom szent jelvénye, varázsvillámhárító erővel birt volna. Újabb bánat nem érte, de a régi bánatok ott hagyták nyomukat a fölönt homlokán. A hosszú király-

dráma Ferencz Józsefet Európa legérdekesebb uralkodói alakjává tette, de ebben az érdekességben sok szomorú, sok bánatos vonás van.

Midőn mindenki joggal azt hitte, hogy az annyi vihart átélő király uralkodásának hátralevő idején nyugodt, derűt, boldog napokat élt: akkor csapott le rá az utolsó, a legnehezebb, a legszivszaggatóbb, nagy szenvedétsétség.

Mert nem létezik nagyobb szerencsétlenség, mint midőn a természet rendje erőszakosan megfordul s az apa kénytelen eltemetni fiát.

Egy gyermekét eltemette már ez a bánatos, ösz. apa, de aza gyermek még bimbókorában szakadt le a királyi család törzséről s egy bimbó lehullása nyomán nem támadt oly mély seb, mint mikor a törzsnek legértékesebb ágát, mely már maga is gyümölcsöző, erőszakosan letépi a végzet.

Szegény, jó királyunk! Te elmondhatod magadrol: Befekt a keserűség pohara és én fenélig ittam azt ki.

Ferencz Józsefet a bánat kétszeresen sujtja. Mint király — a trónörökös, mint apa — a fiát siratja. Ki tudja: nem török-e meg e nagy bánat terhe alatt?

Ki tudná elképzelni, mit érez egy király, midőn ravatalon látja maga előtt azt, a kit uralkodói gonddal utódjának nevelt s a kit megszokott ugy tekinteni, mint királyi lényének folytatását, mint elveinek, eszméinek örökösét, mint hatalmának, nevének, jogainak letéteményesét!... Micsoda nehéz uralkodói gondok vívódhatnak a királyi homlok mögött most, midőn tul az élet delén megfosztva látja magát attól a tudattól, hogy a ki utána következik, az rá van nevelve arra, hogy egy nagy királyi apának váljék méltó utódává.

előbb valók az én fájdalmaimnál, a fájdalmakat átérteztem én a pihenés óráiban, most hát előre folytassuk félbehagyott munkáinkat tovább!

A pihenés óráiban pedig azt mondja: Bensőmben megrendülve, alázatossággal hajlok meg az isteni gondviselés ki nem fürkészhető határozata előtt.

Szent megnyugvás ez, melynek értelmét csak a mérhetetlen fájdalom adhatja meg.

* Rudolf ő. cs. kir. fensége elhunyt alkalmából a városi közgyűlés által a trón zsámolyához menesztett és Gencsy Sándor polgármester által szövegezt, szép nyelvezettel írott felirat következőleg hangzik: „Császári és Apostoli Királyi Felség! Legkegyelmesebb Urunk! Azon súlyos csapás, mely Felségedet s Felséges családját egyetlen fia Rudolf Ő Császári és Királyi fenségének pótolhatatlan elvesztésével érte, bennünket, hűséges alattvalóit is a legmélyebb gyászba borított. Gyászolunk fájo szívvel, megrendült lélekkel. A vesztés, a csapás, mely hazánkat is érte, nagy; de sokkal megrendítőbb Császári és Királyi Felségednek, Felséges királynénknak, a férjét vesztett trónörökösnek, Ő Fenségének, és a jó atyát sirató árvának. E fájdalom sokáig fogja éreztetni erejét és ha egykor csilapulni fog, még a késő jövőben is fel-fel jaidul szívünkben a bánatos érzés, melyet Ő Fensége gyászos esete okozott, és annyi — már összetört — szép reménységtől megfosztott Alattvalói hódolat és mély, tántoríthatlan ragaszkodással kérjük Császári és Királyi Apostoli Felségedet, hogy gyászoló népei milliói között, a fájdalom és bánattal lesújtott keblünk részvétkifejezését városunk közönségétől is fogadni kegyeskedjék s merítsen Felséged magasos hivatása és alattvalói közös fájdalom érzetéből vigasztalást. — Szilágy-Somlyó rendezett tanácsu város 1889. évi február hó 6-án tartott képviselői közgyűléséből. Maradtunk Császári és Királyi Felségednek és a Fenséges uralkodói családnak Szilágy-Somlyó város közönsége nevében törhetlen hűségű alattvalói: Gencsy Sándor, polgármester. Virág Lajos, főjegyző.

Szilágysági helyi érdekű vasut. *)

Az 1888. évi szeptemberi és októberi hónapokban bevett szállítási illetékek elosztási kimutatásából kitűnik, hogy:

a) a 10658 frt 96 kr-ra rugó szeptemberi bevételből a magyar északkeleti vasutat 4860 frt 33 kr., a helyi érdekű vasutat pedig 5798 frt 63 kr. illeti meg; továbbá

*) E cím alatt jövőben minden hó elején közölni fogjuk az igazgatóság előző havi ülésének jegyzőkönyve alapján közérdekű intézkedéseket. Szerk.

De ha nagy a király bánata, mennyivel nagyobb az apáé! . . . Tudva van, hogy Ferencz József szinte rajongásig menő szeretettel csüggött egyetlenegy fián, a kit látszólag egy királyhoz illő szigorral, de a mellett véghetetlen szeretettel nevelt. Szemefénye, mindene volt neki a fia, a kit most előtte fektetnek a ravatalra s az öszülő királyapa lelkéből kitör a nagy panasza:

Nincsen többé fiam! X.

A szigorú szolgabíró.

— Elbeszélés. —

Írta: *Hamvai Sándor.*

(Folytatás.)

Hanem a vizsla nem hagyta magát. Két lábával már jókora lyukat kapart a vasajtó alá s oly éktelen visongást vitt véghez, hogy végre is abban állapodtak meg, hogy utána néznek a dolognak.

— Hej Zsuzsi gyere csak! kiáltott a szolgabíró. Hozz csak egy kis gyertyát a konyhából, hogy nézzük meg, mi van abban az átkozott füstlyukban!

Hát erre a Zsuzsi szolgáló arca, — már a mennyire a sötétes tornácban azt kivenni lehetett, — olyan lett, mint a fal és lábai úgy oda gyökereztek a téglás tornác padlóhoz, hogy nem tudott volna megmozdulni.

— No hát eredj már! kiáltotta a szolgabíró teli tüdővel. Lásd, hogy a kutya egészen lekaparja a falról a maltert!

— Ott lenni kell valakinek, szógám! szolt most a csendbiztos szigorú pillantással nézve a remegő leányra, mire az szörnyű pityergésre fakadva egyszerre csak odavetette magát a nagybajszu, öles csendbiztos lábaihoz.

— Egy életem, egy halálom; zokogá keservesen. Nem bánom veressen vasra a tekintetes ur, lökessen tömlőbe, bevallom az én nagy bűnöm: én

b) hogy a 8690 frt 63 kr-ra rugó októberi bevételből a magyar északkeleti vasutat 3915 frt 89 kr., a helyi érdekű vasutat pedig 4777 frt 74 kr. illeti meg.

Az 1888-ik évi november havi bevétel 5876 frt, a december havi bevétel 10,325 frt, az elmúlt 1888. évi összbevétel pedig 96,245 frtra rugott.

Olvastatott csetei Herceg Péter igazgató urnak 1888. dec. 12-én kelt beadványa, melyben az igazgatóságnak 1888. nov. 23-án tartott ülésében a jegyzőkönyv 8. pontja alatt Szilágyvármegye 550,000 frtos hozzájárulásánál felmerült kérdés tárgyában hozott határozatnak végrehajtását felfüggeszteni kéri, azon indokból, mivel a határozatból kitűnik azon felfogás, hogy Szilágyvármegye 550,000 frtos hozzájárulási összegének időközi folyó számai kamataiból bármely rész is ezen vármegyének visszatéríttessék — felszólamló igazgatósági tag szerint — az általa áttanulmányozott és kellőleg ismert okiratszerű tényekben nem találja indokát.

Az igazgatósági hivatal jelenti, miszerint ezen beadvány folytán a fenti határozat végrehajtását az igazgatóság újabb eldöntéséig felfüggesztette.

Ezekkel kapcsolatosan bemutatott Szilágyvármegye alispáni hivatalának 1889. évi jan. 21-én ad 13,300. számú megkeresése, hogy a múlt évi nov. 23-iki ülésében e tárgyban 8. jegyzőkönyvi pont alatt hozott határozat alapján, a leszámolás sürgősen ejtessék meg és a társulat által felvett 7432 frt 37 kr-ra rugó kamatok nevezett alispáni hivatalnak megküldessenek.

Az igazgatóság e tárgyban 1888. nov. 23-án tartott ülésben 8. jegyzőkönyvi pont alatt hozott határozatát, illetve ennek végrehajtását egyelőre felfüggeszti és azon célból, hogy e kérdés ujabban érdemleges elbírálás alá vethessék, utasítja az igazgatósági hivatalt, miszerint Szilágyvármegye alispáni hivatalától kérje be ezen megyének első ízben csupán 500,000 frtos hozzájárulása tárgyában kelt határozatát, valamint a későbbi, az 550,000 frtos hozzájárulás tárgyában kelt 406—1886. száma határozatot jóváhagyó miniszteri leiratot egyszerű másolatokban és ezeket az érdemleges határozat meghozatala céljából az igazgatóságnak mutassa be.

Zilah város a szilágysági vasut kiépíthetése céljából általa 10 év alatt 5000 frtos részletekben befizetendőleg jegyzett 50,000 frtból az 1887. és 1888. években esedékessé vált 10,000 frtból még kifizetetlen részösszegek befizetésére 1886. évi július 1-éig terjedő halasztás engedélyezését kérelmezvén:

Az igazgatóság azon kikötéssel, hogy Zilah város az esedékesség napjától a fizetés napjáig ezen tartozása után ugyanazon 6½ % kamatot fogja fizetni, melyet a helyi érdekű vasut a szilágysági városok és községek hozzájárulási összegének leszámításából kifolyólag, a leszámítoló pénztézetnek fizet — a kívánt halasztást ezennel engedélyezi.

Szilágy-Somlyó városa az általa 10 év alatt 1000 frtos részletekben befizetendőleg aláírt 10,000 frtból az 1887—88. években esedékessé vált két részletet 2000 frtban befizetvén, a befizetett összegnek megfelelő 20 darab törzsrészvényt kiadását kéri.

A történt befizetésről szóló jelentés tudomásul vétele mellett utasított az igazgatósági hivatal, miszerint Szilágy-Somlyó városának az általa eszközölt 2000 frtos befizetésnek megfelelő 20 darab társulati törzsrészvényt szolgáltatassa ki.

rejtettem el a szegény Pétert . . . én táplálom már két nap óta nagy titokban, éjszakánként; megmondom, hiszen már úgy is majd megfulad szegény ember . . . ott van most is a — füstlyukban.

— No látja szolgabíró, nevetett most a csendbiztos talpraállítva a remegő leányt, — úgy-e, hogy nem hiában tűnt fel nekem, hogy ennek a leánynak úgy le volt kötve a nyelve.

Hanem ez már alig hallotta ezt; feleségestül együtt rohantak oda a füstlyukhoz s ott se kérdve, se hallva hasra vetette magát a rettegett, hatalmas szolgabíró is, kinyitva a füstlyuk vas ajtaját nagy ámulással látta ott kucorogni a szerencsétlen Szabó Pétert, a kinek a halálos verejték kiűtött a homlokán s a szolgabíró kérdésére, hogy ő-e az odabent csak annyit tudott nagy nehezen kinyafogni a gyámoltalan együgyű lélek, hogy:

— Nem vagyok én senki, kérem aláson.

Erre a feleletre aztán olyan hatalmas kacaj csendült fel, hogy a Zsuzsi szolgáló, a ki a szolgabíróné szavaiból megértette, hogy senkinek sem lesz itt semmi baja, maga is akkompányozott hozzá.

— Gyere, gyere te szerencsétlen flótás, kiáltá be a füstlyukba a szolgabíró, azt se tudva, hogy bosszankodjak-e, szánakozzék-e, vagy kacagjon a többivel. Végre is ez legkönnyebben ragadt a többiről, a mi a szörnyen kínos helyzetében úgy is életuntá lett embert is megvigasztalta egy kissé. De azért nem marta meg könnyen magát. Egy csepp Zrinyi vér se volt benne. Előbb akarta tudni, hogy minő feltételek mellett kapitulál: szabad elmenetelt kap-e a várórség, mert ha nem, akkor inkább örökös füstlyukkal kíván bűnhődni; de gyáván magát meg nem adja. Ezen is jól mulattak oda künn.

— De nem lő agyon a tekintetes ur!

— Lőjjön agyon a Zsuzsi!

No a Zsuzsitól már ő se fél, gondolá magában Szabó Péter s egyik lábát kidugta a füstlyukból, hanem ekkor jutott valami eszébe, a mire aztán hirtelen visszarántotta.

Ez alkalommal kimondja az igazgatóság azt is, hogy azon részvény aláíróknak, kik több év alatt befizetendőleg jegyezték részvényeket, az aláírt összegek befizetése esetében, a tényleges befizetési összegnek és nem az esetleges leszámítolási összegnek megfelelő részvény mennyiség lesz kiadandó.

Olvastatott a szamosvölgyi vasut részvénytársaságnak folyó évi január 12-én 175. szám alatt kelt átirata zilahi-deési vasúthoz 10,000 frt törzsrészvény erejéig leendő hozzájárulása tárgyában.

E tekintetben a beadványban azon javaslat foglaltatik, hogy miután a zilahi-deési vasu költség-előirányzata szerint ezen vasut a szilágysági vasutnak azon munkálatok fejében, melyek a zilahi állomás kibővítésével, a cigányi katonai kiterő és vízállomás létesítésével járnak, 35,000 frtot, illetve 27,000 frtot, összesen tehát 62,000 frtot tartozik fizetni; ezen munkálatok pedig beadók által eszközölt számítások szerint alig kerülnének 52,000 frtba, a szilágysági vasut ezen megtakarított 10,000 frtért törzsrészvényeket fogadna el.

Az igazgatóság kimondja, hogy a kívánt összeggel a zilahi-deési vasut kiépítéséhez járulni óhaj, és azon célból, hogy e tárgyban pozitív adatok alapján határozhasson, megbízza az igazgatósági hivatalt, miszerint a magas miniszteriumnál a zilahi állomás kibővítésére vonatkozó terveket tanulmányozza, ezen munkálatok költségeit számítás tárgyává tegye, esetleg hívjon fel építési vállalkozókat az iránt, hogy a munkálatok elnyerésére ajánlatokat nyújtsanak be; és az eredményt a legközelebbi ülésben mutassa be.

Gencsy Sándor igazgató ur indítványára elhatározza az igazgatóság, hogy azon esetben, ha a törzsrészvények befizetésénél a kamathátralékok is behajthatnak, ezeknél azonban akár számítási hibából akár a felek vonakodása miatt 50 kr-nál kisebb differencia támad, — a per azért beszűntetendő, — a részvény kiadandó, és a támadt differencia leírásba hozandó.

Fővárosi levél. *)

Budapest, február 8.

(Rudolf. — Bécsi pletykák. — A szerelem hatalma. — Egy beszélgetés Rudolf trónörökösével. — A „Walkür.” — Sim plicius. — Váradi Antal.)

Azzal a kétségtelen veszedelemmel szemben, hogy önök ezen soraimat teljesen olvasatlanul fogják átadni a feledésnek, a magam lelkének a megkönnyebbitése végett is kénytelen vagyok még mindig — Rudolf haláláról beszélni. Nem mintha valami újat, vagy azt a roppant sok érdekességet, a mit eddig is olvashattak felőle, felülmúlót tudnék mondani; de a levegő még mindig annyira telítve van az ő hallatlan, elrcmítő és megdöbbentő esetével, hogy a mint ezt szívjuk be, úgy azt leheljük ki — szólanom kell róla tehát nekem is.

A mint a rettentő hír leérkezett, vágattam fel, Bécsbe. A verziók, variációk, kombinációk egész özönével fogadtak a kollegáim, egyike borzasztóbb

*) A n.-várad „Szabadság”-ból vesszük át e kiválóan érdekes közleményt, mely A. d. r. j. n. Sándornak, a „Nemzet” szép tehetségű belmunkatársának tollából ered. Szerk.

— Se lófarkára nem köttet?

— Oh hogy gebedj meg! Hát ki mondta azt neked?

— Éppen a tekintetes ur, nyafogá a füstlyuk várórsége.

— Gyere csak ki no!

— De . . . de . . . izé be sem zárnak?

— De igen, a Zsuzsi most bezár az éléskamrába, hát ha ott jobb dolgod lesz.

No erre már Zsuzsi is szörnyen megrestelte magát s hirtelen csipőre tett kézzel ott termett a füstlyuk előtt s úgy megperdült a nyelve, mint az orsókerék.

— Hát ugyan nem hallotta már gyámoltalan ember, hogy semmi baja sem lesz? Azt hiszi, hogy az ilyen urak csak úgy játszanak az adott szóval mint a maga fajta paraszt ember. Nem szegyenli magát, hogy olyan „nyémám száju” ember, így csuffá téteti magát: tudja meg, hogy nekem nem kell vén asszony; nekem legény kell a talpán; el!

Hát erre úgy kipattant a szegény Szabó Péter, mint egy elszabadult acélrugó. S mikor a csendbiztos megpödörve sűrű bajszát azt találta mondani, a maga nyers modorában:

— Ejnye be jó száraz dajka vcszett el benned, esém! hát . . . hát a Péter úgy végig nézett rajta, hogy szörnyűség s azt mondta rá: a társulat!

— Bizony különb legényt is nevelnék mint a tekintetes csendbiztos ur!

De ez mind szabad volt ma. Hisz Péter volt az est hőse, ő volt ma az általános figyelem központja, a kit eldédeltettek s roppantul elkényeztettek, úgy hogy Zsuzsi csak alig jutott hozzá.

No később neki is kijutott a dicséretből, sőt a csendbiztos ur meg is csipdeste az arcát, a mit Szabó Péter szívesen el is engedett volna a tekintetes urnak, mert kivörösödött a képe utánna.

(Vége. köv.)

a másiknál, s minél kevésbé elképzelhető valamelyik, annál nagyobb arroganciával követelte magának, hogy csak is azt higgyék el. De összevetve a trónörökös egész életmódját, gondolkodását, törekvését, természetét, maga az öngyilkosság olyan hihetetlen volt, hogy csak egy magyarázatát lehetett találni, keresni: az asszonyt. S minthogy az asszonyt meg is találták, minden hihetetlen valószínűvé lett, a legnagyobb keptelenség is egyszerűvé, a legborzább mese is magától értetődő valósággá változott. Hja az asszony!

Nevezeték pedig ez az asszony Vetsera báróné, s vala ő olyan ragyogó jelenség, hogy érte földözott volna magam is akár egész Oroszországot. Magas, szőke, karcsú, finom teremtés, olyan tekintetű, mint egy gyermek az egyik pillanatban, a másikban már mint az üszök, úgy égett a szeme. Mihelyt nyilvánvalóvá lett, hogy Mayerlingben megtalálták holtan a bűbajos Vetsera lányt is, tudhatók azonnal, hogy miért kellett meghalni Rudolfnak. Beleszeretett ebbe a csodaszép teremtésbe s minthogy nem lehettek egymáséi az életben, a halálban egyesültek. Ne méltóztassék engem cynikusnak tartani, hogy ezt így, minden megindulás nélkül tudom elpletykálni; de nem vonhatom ki magamat annak a nivelláló hatása által, hogy lám, a halál és a szerelem ellen nem születik senki elég magasan s ez a kettő nagyon gyakran jár együtt. Egyszerű szerelmi tragédia az egész, ha ugyan lehet azt egyszerűnek mondani, bár olyan sokszor ismétlődök is. Igazi férj volt Rudolf, küzdő, érző, szenvedő férfi; volt akkora szíve, hogy mikor annak az érzelmei elhatalmasodtak rajta, nem is maradt belőle meg egyéb, mint a szenvedés, a mely most elölt minden kebelt; az ő édes atyjától kezdve a királyság legkisebb polgáráig. Szópankodhatunk, jajgathatunk, a mennyi tetszik, azon a tényen, hogy az igaz ember csak ember marad, akárminő polcon van, nem változtatunk rajta semmit. Rémitő veszteség annyi fényes remény tárgyát, országok székeségét így elveszíteni, s én mégis azt mondom, hogy meghalni szerelem miatt, szerelemben, nem olyan szép halál, mintha az ember végelegyöngülésben ki-köthő a lelket. Jó, hogy ilyen észjárás mellett vezércikket nem írok — gondolják önök. Nem is írok. Mert ha írnék, nagyon erősen megtalálnám mondanivalómat a véleményemről arról az eljárásról, hogy egész kollégiumot hívtak össze, hogy örüljenek híressék azt a férfit, a kinek magának több esze volt, mint sok kollégiumnak, csupán azért, mert szerelmében boldogtalan volt, s meghalt, s mert a szenvedés nem hagyta megkíméletlen az ő fonságos szívét sem, valamint gyötör mindnyájunkat.

Mi, magyarok, más emberek vagyunk, mint azok ott Bécsben. Ott annyira imádják a parádét, külső fényt, rendjeleket, hogy alig bírják elképzelni, hogy az embereket még más valami is ingerelhetné. Mi, ha látjuk a szerelem nyilvánulását, akár egy kacagásban, akár abban, hogy valaki hirtelen kioltja élte fátylát, a legnagyobb tisztelettel húzódnak el, nehogy zavarjuk. A bécsiek rettegnek a vagyon és az udvar fényének láttára. Egy előkelő bécsi klubban töltöttem fent időzésem egy délutánját s ott hallottam ennek a furcsa indulatképződésnek több következményeit elmondani. Egy nagy ur, gazdag és vagyonos, élén álló olyan testületnek, melyben néhány ezer ember találja meg existenciáját, midőn a király megszólította, olyan zavarba jött, hogy azt mondotta a Fölségnek:

— Euer Excellenz!

S mikor én erre elmondtam, hogy a kecskeméti civis, a kit szintén megszólított annak idején a király, addig nem is felelt az egyenes intézett kérdésre, a míg azt nem mondta:

— Adjon isten jó napot felséges uram! s elebe tartá a kezét.

— Fogadj isten! felelt a király, s parolázott vele.

S csak arra mondta a polgár, hogy „ő igen kéri alásan, valóban köcskeméti embör“ — az egész bécsi társaság majd elájult még a hallatára is.

Azért egészen más a mi fájdalomunk, a mivel a Rudolf halálát sirarjuk, s különösen azért egészen más, mert Rudolf minket magyarokat is egész más képen szeretett, mint a monarchia többi népeit. Látam én őt Bécsben, láttam Budapesten több ízben. Ott csupa ünnepélyesség volt mindig, feszes, komoly, rátartó, nálunk otthonos, nyájas, mosolygó; igazi trónörökös ő fensége ott; igaz kiváló férfiú, de fiatal és kedves itt. Mikor az ő bűbajos szép feleségét először hozta el Budára, akkor beszéltem is vele, s ne vegyék mértéktelen hiúságnak, ha elmondom. Sal Ferenc vezette a földieim hódoló küldöttségét Rudolf elé, s így találkoztam a mi kedves polgármesterünkkel. Miután elkérdeztem tőle, hogy a Füzes megvan-e még, miként fogja a Szt.-László-szobor, s minő most a színe, elmondta, hogy milyen szép járathatnának ők most. Megkockáztattam egy kis kérést: Vigyenek magukkal. Sal még mindig olyan jó emberem volt, (én nem tudom miért; talán ő sem tudja,) hogy azt mondta, elvisz, csak díszruhát szereznek magamnak. Persze, hogy szereztem. Nem tartozik a dologra, hogy honnan, de szereztem. Gyönyörű volt, estéli világításra különösen alkalmas színekből és szöveteiből. Zsemlyeszín selyem attila, rendkívül kevés aranyzsinórral, két selyem köpeny, dohányzín-selyem magyar nadrág, egyszerű sarkantyus csizma, és sástollas kalpag. A kardom olyan sima görbe járatus kard volt, tiszta acél, a mit egy piros zsinórral a derekamra kötöttem. Mikor Sal bemutatott a gyülekező helyen, a Gerlicy-házban Döry báró főispánnak, ő méltósága azt mondta, hogy „megjárja.“ Aztán felmentünk. A hódoló felirat átnyújtásánál nem történt semmi nevezetese, (legalább én velem), hanem este, az udvari bál alatt, kitűnő vörös bort ittunk, néhányak váradiai a buffetben, s hagytuk a fonságesekeket körüljárni a nagy teremben s boldogítani az embereket egy-egy megszólítással. Stefánia olyan szép volt, mint a ragyogás maga, annak a nézésére minden

harmadik pohár után be-be néztünk a nagy terembe. Egyszer, a mint így az alvógen ismét bekukantunk földiek, hát ép akkor jár arra a trónörökös egész fényes kíséretével, s mellette az ő gyönyörűséges feleségével, a ki már akkor nyolc napos asszony volt. Megszólította mellettem Bémer b. kanonokot, s látom, hogy vet egy kíváncsi pillantást az én magyar díszruhámra, mely mint mondtam, ragyogott attól, hogy esti világításra számításra volt összeállítva. Szerettem volna megszökni, de nem lehetett. Rudolf nemcsak nézett rám, de már meg is látott, s Bémerrel végezve egyenest megáll előttem: — Hogy hívják?

Mondom.

— Itt lakik a fővárosban, vagy csak arra az alkalomra jött föl? kíváncsiskodott tovább Rudolf.

— Itt lakom fonság, s így csatlakoztam ma szülőföldem hódoló küldöttségéhez.

— Van valami foglalkozása? kérde tovább a trónörökös.

— Újságíró vagyok, fonság.

— Önöknek most nagyon sok dolguk lehet? mondá Rudolf, a ki szorgalmas újságolvasó lévén, látta, minő rengeteget összeirtunk a házassága ünnepélyeiről.

— A mi dolgunk fonság, most történetírás, s a legtiszább gyönyör.

A trónörökös megvolt elégedve a felelettel. Mosolygott, meghajította magát egy picinyt s tovább ment. De Sal Ferenc is megvolt elégedve velem s annak nem kevésbé tudtam örülni. Jót ütött a hátamra s azt mondta „ember vagy öcsém“, a mely hivatalos polgármesteri nyilatkozatra én minden kétes esetben hivatkozni szoktam.

Mekkorát ittunk a buffetben ezután azt én leírni meg nem kíséreltem. Csak konstatálni kívánom, hogy mikor az estély után együtt jöttünk le Bémer báróval, én olyan nagy urnak képzeltem magam, mint egy püspök. De semmikép nem cseréltem volna még ő vele sem.

Nagyon sok ezerre megy azok száma az országban, akiknek ennél nevezetesebb emlékü is van Rudolfra, egy sincs olyan, kinek a szíve ne sajogna az ő emlékezetére. S nevezetese, hogy az a fájdalom, amit miatta érezünk, minő furcsa körülményekben találja néha vigasztalását. A mikor az utcán járunk, s látjuk, hogy a folyton ritkuló gyászlobogók közül megakad egy-egy, azt jól esik észrevenni; némi szomorú elégtételnek találunk önkénytelenül azt is, ha föl-föllobban az utca forgalmában egy diák, a balkarján gyászfátyollal; s tegnap a mikor az operaház fényes csarnokaiba léptem, valósággal kellemes, megügytató, szelid hatással volt rám az, hogy a páholyokba sem a máskor annyira kedvelt fehér női vállak, sem élénk női ruhák nem voltak láthatók, mert minden hölgy nyakig erőmély gyász ruhát visel.

Ep a „Walkürt“ adták, felét annak a kettős Wagner-operának, mely a „Raina kincsével“ a gyászhét megkezdése előtt a legnagyobb eseménye volt az idei zenéi évnek. Wagner egyike volt a kor legnagyobb óriásainak. Hihetetlen, nagyszerű, csodálatos, s nincs az a laikus, a ki geníejébe ne találja igazi, nagy, mély gyönyörűséget. Hanem én még unalmasabb operát a Walkürtöt nem láttam, nem hallottam. Hiába gyönyörködtem egyes részletek szépségén s bár konstatáltam az előadás végén, hogy a dalmű mint egész hatalmas egységű, kolozálsan szép mű: amíg egyik részletből eljutottam a másikhoz s amíg az összeredmény konstatálása lehetővé vált, az unalom egész ólomfelhője ellen kellett magam eltitkolt árulásokkal megvédelmeznem. Önök, lehet, hogy kifognak nevetni, nem bánom. De ha váradiak feljönnek mostanában a fővárosba s véletlenül több évtizedes zongoragyötrés által kelőleg megedzve nincsenek, csak abban az esetben hallgassák meg a Walkürtöket, ha Wagnert óhajtják tanulmányozni. Mert mulatni műven már nem lehet. Röstelem bár ezen naív nyilatkozatomat, de azt hiszem, hogy az újságíróknak nem annyira bölcsnek kell lenni, mint inkább igaznak, s én szerintem az az igaz, amit ép most „elszóltam.“

A népszínház tegnapi premiéreje „Simplicius“ szépen sikerült, a mi egy kissé magától is értendő, ha tudjuk, hogy Strauss zenéjéhez egy meglehetősen szöveget Dóczy Lajos dolgozott át s a címszerepet Blahány játszotta. Három akkora tehetség három külön darabnak is elegendő, nemhogy egyre. Azután erősen támogatták őket még Pálmay Ilka, ez a veszedelmesen szép asszony és Hegyi Aranka, ez a sajtóságos énekesnő, a ki énekelni ugyan tud, de hangja nincs, játéka ellenben annyira kitűnő, hogy szinte kiböki a népszínház falait, még pedig arra a nemzeti színház felé. Hiszem, hogy lesz még ő belőle kitűnő drámai művésznő. A nemzeti színház eseménye ezuttal csupán az, hogy a „Bölcs Salamon“ról kiderült, hogy szerzője Nagyok Károly.

Ennél jobban érdekel engem s nagyobb örömet is szerzett, hogy ismét egy váradai születésű író ért nagy tisztességre: Várad Antal, a kit a Kisfaludy-ták közé beválasztottak. Ő — különben férje az ugyancsak váradai Hickmann Gábrinak, az asszonyok egyik legkedvesebbjének és jól nevelt apja egy nagyon szép s már korcsolyázni tudó fiúcskának, a ki megírta az „Iskariót“ ot, „Tört“, „Eredendő bűnt“, számos nagyon szép költeményt, elbeszélést, tömérdek tárcacikket, bizonyos büszkeséggel lesz még egyszer Nagyváradnak.

Adorján Sándor.

Különfélék.

* Requiem Rudolf trónörökösért. A f. hó 9-én — mint az lapunkban előre jelezve volt — a helybeli rom. hath. plébániai templomban a hatóságok és hivatalok részvételével mellett gyászisteni tisztelet tartott. A templom zsúfolásig megtelt közönséggel s a nő nem

szép számmal volt képviselve, kik jobban gyászruhában jelentek meg az isteni tiszteletben. A szertartást főt. Trusza Lajos esperes-plébános fényes segédlettel végezte. A koruson az újonnan alakult dalgyűlet megható gyászdalokat zengett. Az egész isteni tisztelet alatt az arcokon a meghatottság és mély részvét kifejezése látszott, mint fájdalmas tolmácsolója a magyar nemzetet oly megdöbbentően ért csapásnak.

* Requiem a görög kath. templomban. A tegnapi napon Barbolovicz Alimp. g. kath. püspöki helynök hivatalosan értesítette a hivatalok főnökeit, miszerint a mai napon a vicariatus templomában Rudolf trónörökös lelki üdvéért isteni tisztelet fog tartatni.

* A tüzoltó bál f. hó 16-án fog megtartatni, mint azt a városi közönséggel felhúgaszók, a vidéki közönséggel pedig részint a megyei lapok, részint a kibocsátott értesítések közölték. E humanus célú egyesület tiszta a nagy közönség áldozatkészségéből, vagy mulatságainak jövedelméből fedezi tetemes kiadásait mindenestre nem ok nélkül apellál ezuttal sem a közönségre, melynek szolgáltatában önzetlenül működik. Legyen szabad hinnünk, hogy az elhalasztás által növekedett bál kiadásokon felül még szép summácska fogja hirdetni, hogy közönségünk nem fukar ott, a hol nem pusztán a mulatás a cél, hanem egy arra érdemes egyesület felvirágzása.

* Rudolf trónörökös lelkiüdvéért Krasznán az ottani rom. kath. templomban f. hó 9-én gyász istenitisztelet tartatott, melyen — mint ottani levelezőnk írja — a község előjárósága és képviselőtestülete, az állami iskolai gondnokság, a közigazgatási tisztviselők, stb. testületileg vettek részt. A templomot s a padsorokat fekete gyászlepel borította, s Rudolf trónörökös arcképét, kedves virágával, gyöngyvirágból készült koszorú ékítette. A kir. Beethoven gyászdalát énekelte. A férfiak fekete ruhában, a nők mély gyászba öltözve vettek részt az isteni tiszteletben.

* Filokszera tanfolyam. A filokszera elleni védekezési eljárások gyakorlati ismertetése és azoknak begyakorlására a földművelés, ipar- és kereskedelmügyi m. kir. miniszter az ő nagyméltósága f. évi január hó 4-én 61.245.888. sz. alatt kelt magas intézkedéssel 14 napra terjedő tanfolyam tartását rendelte el, melyeken első sorban a könyvtárak, szőlőbirtokok s főleg az azok által oda küldendő vinellérek nyerjenek gyakorlati oktatást. E tanfolyam az érdekeségi m. kir. vinelléreképződés folyó évi március hó 4-től bezárólag 16-ig tartatik meg s erre a tisztelet érdeklődő közönség figyelmét azon kéressel hívom fel, hogy a tanfolyamra minél számosabban vegyenek részt. A tanfolyamra jelentkezni f. évi március hó 4-ig előírt igazgatóságnál lehet. A vidéki jelentkezőknek elhelyezéséről a városi tisztelet előjárósága ingyen, az élmezőrsől ki-ki maga tartozik gondoskodni. Végül még megjegyzem, hogy a tanfolyamon résztvevők egy metsző olajt és egy jó kertészkeszt hozzanak magukkal. Er-Diószegen, 1889. febr. 8. A m. kir. vinelléreképző igazgatósága.

* Köszönet nyilvánítás. Nagys. Zóbel Zipót kir. tanácsos ur a sz. Somlyó önk. tüzoltó-egylet javára egy peres ügyből kifizelt 2 ft követelést egyfelőlunknek adományozta. Krammer Károly és Csák A. ur egy évre 2 frtal és Pfaff József ur egész életére évi 2 frtal a tüzoltó egylet pártoló tagjai lettek. Fogadják illetők az egyelet nevében e helyen köszönetünket. Sz. Somlyó, 1889. febr. 10-én. A parancsnokság nevében: Lázár Odón, pénztáros.

* Időjárásunk olyan szeszélyes, mint akár egy hisztérikus hölgy. Pár nap előtt még krimináls hideg uralkodott, mire vasárnap pömpös havazás állott be, nagy gyönyörűségére azoknak, kik az idén még nem szánkúztak. De már tegnap előtt kiderült az ég s a nap mosolygó arccal nézte a világot. Természetesen, ahova a nap sugar szórta mosolyát, ott a hótakaró engedett. Délután már csepegték az ereszek s különösen napos oldalokon locs-pocban jártak a jövő-menők. Lehet azonban, hogy mire e sorok napvilágot látnak, ismét csikorgó hidegre fordul, mert az idő tetszeleg magának abban, hogy az újdonságíró valamiképen el ne találja az ő szeszélyes járását.

* Tüz. Levelezőnk írja: Krasznán f. hó 6-án a Sár-utcaiban tűz támadt. Leégett egy háznak a tetőzete. A házból idején mindent kihordtak. Itt jött először alkalmazásba az új önműködő fecskendő. Ez alkalommal is tapasztaltuk, mennyire időszerű Krasznán a tüzoltó-egylet szervezése. (Régen tapasztalták önök, de még nem jutottak el odaig, hogy a szervezkedést megkísértsék. Pedig csak akarat kellene hozzá és az új tűzrendészeti törvények kezükbe adják annak kivételére — a hatalmat is.) (Szék).

* Bál. Sz. Somlyó város területén a képesítéshez kötött mesterséget űző iparosok az alakulandó ipartestület javára Sz. Somlyón, 1889. évi március hó 2-án, a városi színház termeiben zártkörű táncvigalmat rendeznek. Belépti díj 60 kr. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek előre válthatók Zipfinger Péter és Körössy Kálmán urak tűzlehelységeikben. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

* Vád alá helyezett közigyűző. Balogh Károly zilahy közigyűzőt a debreceni törvényszék több rendbeli vizsgálata miatt vád alá helyezte. Baloghot különben a közigyűzői kamara is felfüggesztette állásától.

* Gyász. Levelezőnk írja: M. Valkón febr. 9-én helyezték öröknyugalomra Kajetan Kálmán közigyűzőnek mindenki által becsült nejét. Megrendítő volt a csapás. Elfacsarodott a szíve az embernek, midőn látta azt a hat kis árva a pótolhatatlan anya gyászruvalánál s a férjét igaz bánattal. Gyermekéi még nem, de ő érezte, hogy kit veszített a ravatalon fekvőben. Nem volt a gyászgyülekezetben szem, mely ne könnyezett volna. Hogy mily nagy volt a részvét, a megjelentek könnyes szemé bizonyítja. Ott voltak kártársai, s a vidék intelligenciája. Főt. Farkas István r. k. lelkész gyönyörű eszmékben gazdag imát rebegett a boldogult nyugalmáért.

* **Névjegyzéke a szilágyvármegyei Wesselényi-Egyetbe újabb belpetti tagoknak.** 14. Péchy-gróf Dégenfal Mária ő méltósága gyűjtőívén: gróf Dégenfal Mária alapító tag. 15. Weinberger Bélán ő nagysága gyűjtőívén: Weinberger Bélán rendes tag. 16. Kovács Miklós ő nagysága gyűjtőívén: rendes tagok: Kovács Miklós, Kovács Miklós, Czech Tivadar, Feldman Jakab, — pártoló tagok: Dornó Ödön, Balás Mari, N. N. (T. Szántó.) 17. Bárány Kemény Ilona ő méltósága gyűjtőívén: alapító tag: bárány Kemény Ilona, — rendes tagok: Bárány-Szirmay Zsuzsanna, bárány Kemény Albertné, — pártoló tagok: Szacsavay Sándor, gróf Esterházy Jánosné, bárány Wesselényi Istvánné, bárány Bámfly Ernőné, gróf Rhédey Lajos, Sombory Lajosné, bárány Wesselényi Margit. — Lédigelő ő méltósága küldötte be a legnagyobb összeget. Zilah, 1889. február 8. Kiss Emil, egyt. titkár.

* **Diszes és tanulságos magárjegyzék.** A tavasz közeledésének legbiztosabb, a fecskéket is megelőző hirtükei: a magkereskedők árjegyzékei már megjelentek. A számos több-kevesebb gondolat szerkesztett árjegyzékek közül egy úgy a cég kiűnő hírnevéhez méltóan gondosan összeállított és rendkívül gazdagon illusztrált tartalmával, mint izléses és igen diszes külsejével különösen kiválik. Ez, a nemcsak nálunk országosra, hanem a külföldön is legelőnyösebben ismert Mauthner Ödön budapesti magkereskedőnek (koronaherceg-utca 18. sz.) 1889-ik évi tavaszi főárjegyzéke, mely a mezőgazdasági, kertészeti és erdészeti magvak egész leírását képezi. Nevezett cég nem szokásos száraz árjegyzéket nyújt a gazda- és kertészközönségnek, hanem költséget nem kímélve, egy növénytani könyvet melyből sok hasznos dologról meríthetni magyarázatot. Kitiűnő fametszései pedig, melyekkel minden nevezetesebb növényt szemléltethető tesz, bármely növénytani diszmutat is díszére válnának. Az árjegyzékben foglalt számlán elismerő és köszönő írat pedig megcélulhatatlan bizonyítékul szolgál egyrészt a cég üzletének rendkívül nagy kiterjedéséről, másrészt a cég megbízhatóságát, magjainak tisztaságát és csiraképességét mellett, mely utóbbi tulajdonságokat különben már nem egy kiállítás juryje ismerte el s nyilvánította ki. Így legutóbb a nagykorúsi gazdasági kiállítás juryje is, mely Mauthner Ödönnek egy aranyérmét az indoklás szerint, mint „a gazdasági magvak igen megbízható forrásának”, egy másik arany érmét pedig „feltűnő szép veteménymagvak és kerti eszközökért” ítélte meg. A tanulságos árjegyzéket és különösen annak igen számos a más árjegyzékben nem található újdonságait mologen ajánljuk a haladni kívánó gazda- és kertészközönség figyelmébe. Ismerve a cég előzékenységet, megvárunk róla győződve, hogy a költséges árjegyzékét is kívánatra szívesen megküldi ingyen és bérmentve a gazda- és kertészközönségnek.

* **A trónörökös és a görényi paraszt.** Rudolf trónörökös temetése alkalmából megindító eset történt. Midőn a gyászkoesi a Lobkovitz-terre ért, egy ősz paraszt a cordonból két katonát erővel félre lökött, aztán oda botorkált a gyászkoesi elé, térdre borult, keresztet vetett, kezét égnek emelve, a gyászkoesira emelte tekintetét és mélyen tekintettel nézte mindaddig, míg csak az el nem tűnt előle. Azután még egyszer keresztet vetett magára, felállt és könyözve hagyta el helyét. A gyászmenetből egy ur egy erdélyi oláhot ismert fel az aggyutyánban, a kinek fehér cundrája élénk ellentétben állt az utcát véges végig elborító néptömeg mély gyászával. Az illető megszólította az oláht, a ki könyözve mondta el, hogy mint került Bécsbe. Görény-Szent-Imrén egy ízben medvét hajtott a trónörökösnek. Ez meglátta a fura dologtól lihegő vén embert, magához hívta és száz forintot adott neki a következő jó tanács kíséretében: „Öreg, fogd ezt a pénzt és eredj haza; nem neked való a hajtsa furasztó munkája. Végre is majd föl fál valamelyik medve, hisz el sem tudnál ezaladni előle.” A napokban aztán a fia azzal a hírrel jött haza Görény-Szent-Imréről, hogy a király jó fia meghalt. „A mint ezt meghallottam — folytatá az aggyutyán — sírni kezdtem, aztán feleségem és fiam tudta nélkül annak a szit forintnak az árát, a mit az az áldott ember adott, följöttek Bécsbe, hogy láthassam még egyszer.

Irodalom.

* **A legelőcsőbb magyar éleláp.** A Budapesten megjelenő „Mátyás Diák” című éleláp második évfolyamának legutóbbi számát beküldték hozzánk így elmondhatjuk, hogy az erős függetlenségi s hazafias szellemben szerkesztett éleláp a magyar nép kíváncsimainak teljesen megfelel. Képei — melyeket Homicskó rajzol, — kitiűnő és szövege mulattató. A „Mátyás Diák” előfizetési ára egy negyedévre csak 1 frt. Előfizetéseket elfogad és mutatószámot készségesen küld a kiadóhivatal (kishid-utca 9. sz.), ha e végből hozzá egy levelező-lapon fordulnak.

* **Ország-Világ.** Az „Ország-Világ”, a legnagyobb és legszebb utagyr képes és szépirodalmi lap, mely Benedek Elek gondos szerkesztésében évről-évre nagyobb kedveltségnek és elterjedésnek örvend, az újévvel fennállásának tizedik évfolyamába lépett. Sokkal szebb mult áll e lap mögött, semhogy hangzatos programra volna szükség. Az „Ország-Világ” rendes tartalma: egy eredeti és egy fordított regény, több novella, tárcsa, ismeretterjesztő közlemények, élet- és jellemrajzok, költemények, s a nők részére „Nők Világa” címen egy gondosan szerkesztett rovat, melyben számos divatkép, divatlevél, háztartási közlemények, s egyéb nőket érdeklő apróságok vannak közölve. Az „Ország-Világ” előfizetői évenként hat művészi becsű fény- és színnyomatu műmellékletet kapnak s ezenkívül minden évben jelen meg külföldi képes lapok példájára egy rendkívüli ünnepi szám, melyet míg nem előfizetők csak 50 krért szerezhetnek meg, a következő évi új előfizetők is ingyen kapják egész éven át. Ilyen volt 1888-ban a karácsonyi ajándékul szánt ünnepi szám, mely a képviselőház ötven író tagjának arcképét közli s ugyanazok nagyérdemű dolgozatait, névalírástak hasonmásá-

val. Megjegyezvén, hogy a nagyérdemű számhoz a benne levő művészi képeken kívül (Lützen-Mayer, Kaulbachtól stb.) egy nagyszabású színnyomatu műmelléklet is volt csatolva (Thuman: „A szerelem tavasza”), azonkívül egy csinos népdal zongorára, s hogy e számot úgy közvetlen a kiadóhivatalnál, mint bármely hazai könyvkereskedés útján meglehet rendelni. Közülük néhánynak nevét az e számba közleményeket adott képviselők közül. Nevezetesen: Jókai, Csernátony, Mikszáth, Vadnai, Podmanický, Ábrányi, Kaas, Hegedűs, Visi, Beksics, Láng, Falk, Grünwald, Apponyi, Szathmáry, László M., Asbóth, Berzevicy, Wekerle, Helfy, Irányi, Ilyés Bálint, Grecsák stb. E nagyérdemű számot az 1889-ben belépő előfizetők ingyen kapják. Az „Ország-Világ” munkatársai a régiebb és újabb írónemzedék legjelesebbjei. Az újévvel Benickyné-Bajza Lenke: „A hegység tündére” című költői szép és igen érdekes regényének közlését kezdte meg, mellette még Bradlón „Klára” című rendkívüli érdekes angol regényét. A magyar magánasok szalonjainak és műkincseinek bemutatását, mely érdekes ciklusban a nagy közönség előtt egy eddig kevésbé ismert világot tárt fel az „Ország-Világ” — tovább folytatja. Mint ez évben úgy a jövő évben is a tanítók és tanítónők 10 frt helyett 8 frttal fizethetnek az „Ország-Világ”-ra, melyet 8 frtért rendelhetnek meg az „Egyetértés” és a „Pesti Hírlap” előfizetői is. A szerkesztőség nagy gondot fordít a talány rovatra is s talánymegfejtő előfizetői közt hetenként értékes könyveket, zeneműveket és eredeti rajzokat sorsol ki. Az „Ország-Világ” könyvtársa uton is megrendelhető, két heti, diszes borítékú füzetben. Mutatószámok kívánatra ingyen küldetnek.

CSARNOK.

Egy kis keztyű-tanulmány.

(A bál-idény alkalmából)

Bájjainkban, kivált az álarcosokban, kevés rokonszenves vonást talál a komoly szemlélő, ha csupán mint erkölcs-buvár a parket háttérébe rejtőzik. Találón festi Dumas. fils a „Férfi-nő”-ben ezeknek szereplőit: „A nő, mint a divat igényli, háta közepéig s hónaljáig kivágatja ruháját. Keblét elvonván a gyermektől, fitogtatja, közszemlére teszi s legeltetheti rajta szemeit, a ki akarja. A kísértés családke, a bókok perseje az. A férfiban nincs se szellem, se izom, csak lézeng, pacsuli, szivar, meg borzagot terjesztve maga körül.” Tisztelet a kivételnek, de ez alakok tanulmányozásánál hálásabb dolgot vélünk cselekedni, midőn a táncvígalmom egy nélkülözhetetlen surrogatuma, a keztyűt tesszük e pillanatban vizsgálódásaink tárgyául. Az aranyos, gyémántos, rubintos koral ajkairól a selyempuha, bársonylágy kezecskékről, a tengerké s bogárfekete szemekről annyi poéta, zengett már fantista verseket, de a keztyű — úgy látszik nem igen nyert még teljes udvarképességet a jambusoknak sima rímekkel parketirozott salonjaiban; Romeo és Julia erkély jelenetét kivéve, nem is igen emlékszem mozzanatra, melyben valami fontosabb szerep jutott volna a költsézetben a keztyűnek. Sőt mi több a sétatálcá, a vén bakát, az öreg kopót, a kiszolgált tintatartót; mind, mind bevezették immár a „szellemi arisztokrácia” körébe, csak a száműzött keztyű kesereg dal nélkül elhangzó dicsősége romjain. Ismerkedjünk meg életrajzával.

Hol tartották a keztyűt a keresztvízre, vagy egyáltalán tartották-e; bajos volna, hirtelen eldönteni. Vitás kérdés az is: vajjon a vas, a szőr, vagy a bőrkeztyűt illeti-e az elsőszülöttségi jog s aztán meg ha a karmantyúnak (muff) is meg akarjuk adni az öt illettő helyet, kétséges, hogy a keztyű s a karmantyú között nem jutunk-e valami Jákob-Ézsau-féle affaire nyomára. Annyi bizonyos, hogy valamint a főveg, lábbeli s az egész ruházat, úgy a keztyű se volt kezdetben kényelmi vagy disztárgy, hanem szükségleti cikk. Az ókorban, a római s görög mythológiában nem szerepel a keztyű, hanem bizonyos kristály és borostyánkő golyókról találunk említést a hagyományokban. E golyók épp az ellenkező szolgálatot tették a meleg égövével bíró rómaiaknak, mint a keztyű a skandinávoknak. A kőteke hűsített, a keztyű melegített. Ez előzmények

után tehát északon kereshetjük legnagyobb valószínűséggel a keztyű eredetét pillanatig tekintet nélkül az égalji viszonyokra, már csak azért is, mert az északi mondákban — a történet tanúsága szerint — jelentékenyebb események csomóját oldják föl általa a mesebeliek. Az Edda, Izland e Niebelung-dala óriás Skrymir keztyűjéről nem egyszer emlékezik. A sárga (monda) szerint Thór, egy skandináv törzsfőnök, vándorlása közben társaival Loch és Thieffval együtt e keztyű öblében talált menedékhelyet. E Skrymir-féle keztyűt — viselt dolgairól ítélve — bizony vasműnek állithatjuk; úgy szintén a másik keztyűt, a Thoret is, melyet szintén az Edda említ s mely e törzsfőnöknek igen hasznos szolgálatokat tett, védszere lévén a kilőtt golyók ellenében.

A muffra utalást nyerünk már a 9-ik század század elejéről. A muff, e szó valódi értelmében nem jelenti még a szőrös, prémes, karmantyut, csupán oly ruhadarabra vonatkozik, melynek célja lenne különösen kezünket óvni. A muffok használatáról egy 814-ben kelt skandináv „napiparancs” tüzetesen intézkedik, rendelve, hogy a harcosoknak (kömper) ily mellékdarabokkal is el kell látva lenniök. Ettől fogva a kalandos lovagkorban nélkülözhetlen cikk már a — keztyű. A többi közt egy drága keztyűről tesz tanúságot a történelem. T. i. Malbourough hg. angol fővezér neje, midőn keztyűjének elkészítését siettetette volna, a gyárnok ellenvetésére ezt válaszolá: „A királyné még várakozhatik!” Következése lön, hogy a hercegnő az udvartól, férje pedig épp a kitörendő háború küzében elmozdítottván a fővezérségtől, a fő nélküli hadsereg az egyesült frank-spanyol csapatok által megaláztatott. Hiába! Megdönthetetlen szabály volt, hogy lovagnak keztyűstől, keztyűnek lovagostul kell járnia.

Még mai lovagjaink is ugyancsak mohón szoktak a keztyűvel bánni, mintha bizony keztyű láttán a „hütlek kedves” lélekjelenlétét is veszítené. Ez idők szerint nem igen folyt a „diner” keztyűsen, mint később és ma sok helyütt. Sőt inkább úgy hozta magával az etiquette, hogy az érkező vendég mielőtt szobába lépne, távolítsa el kezéről a keztyűt, melylyel csak az utcán volt illendő paradirozni.

A keztyű ma már általános diadalát üli látogatások és bálók alkalmával a — kezeken. Bámulatos, mily nagy szerepet játszik a társaséletben, de még a jellemtanulmány és lélekbuvárlatokban is. Csak pár példával is elég lesz szolgálnunk, hogy ezt igazoljuk.

A csinos kis keztyűs leányok megengedik, hogy pár percre csevegjünk velük a pudli mellett, megfigyelve a jövők-menők guszúsát. A mágának a glagékeztyű kell, a tenyeres-talpas alföldi demokráta beéri egy szürke, vagy barna szarvasbőrrel is. A dandyt a vékonydongájú szalmasárga, a kocsiszt a vastag posztókeztyű illeti meg. Az öreg szakácsné nem kíván csak egy gombut, a fúrge kis szobacicus már két gombura vágy. Érzékeny falusi kisasszonyoknál kékkel, szellemtelen markotányosnókkal zölddel, a gyászolóknál feketével találkozunk. A püspök keztyűben misézik, a lakáj keztyűben hordja fel a látat. Ha a sepregetés és tisztogatás napja szombat, akkor a keztyűé a — vasárnap. Már „Faust”-ban azt az élcet kovácsolják a pajkos diákok a pucos fehérkeszledekre, hogy „a mely kéz szombaton seper, legjobban cirógat — vasárnap!” A marcona, bundás atyafiak, kik nem hordanak keztyűt, azok egymást tanítgatják — keztyűbe dúdálni!

Szerkesztői üzenetek.

V Gyula. Kraszna. Térszűke miatt egész terjedelmében nem adhattuk.

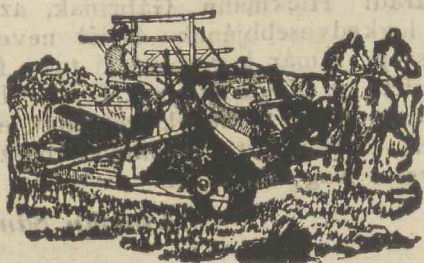
Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Társ-szerkesztők:

Csák Alajos és Hulimka Sándor.

McCormick Harvesting Machine Company Chicago.

Legújabb aczéi
arató- és fűkaszálo-gépek
„a legjobbak a világon.”

ajánlja a
Prágai gépépítő-részvénytársulat fiókja

Iroda:

VI., dalszínház-u. 2.

Raktár:

V., váci-körút 76. sz.

BUDAPESTEN.

2—11

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.